

Pojęcia kluczowe: dane osobowe, biegły, proces karny, ochrona, przetwarzanie danych osobowych

Artykuły

Karolina Kopicka, Anna Wolska-Bagińska

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH BIEGŁEGO W PROCESIE KARNYM

Przedmiotem artykułu jest charakterystyka pozycji procesowej biegłego w kontekście ochrony jego danych osobowych w procesie karnym. Rozważania podjęte w pracy skupiły się na zagadnieniu, czy i w jaki sposób chronione są dane osobowe biegłego przed ich ujawnieniem w procesie karnym. W opracowaniu przedstawiono model działania w zakresie stopnia i formy mechanizmów ochrony danych osobowych biegłego w procesie karnym oraz omówiono zróżnicowanie reguł jego ochrony w stosunku do innych uczestników procesu karnego.

Wielość i różnorodność zdarzeń, które naruszają normy prawa karnego materialnego, powodują, że organy procesowe korzystają z pomocy osób posiadających wiadomości specjalne¹. W przypadku, w którym stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, organy procesowe zasięgają opinii biegłego². Należy mieć tu na względzie *a contrario*, że w przypadku gdy wiadomości specjalne mają dla sprawy marginalne znaczenie, organ procesowy nie jest zobligowany do ich rozstrzygnięcia przy pomocy biegłego, wyjaśnia je bowiem sam. Ustawodawca nakłada obowiązek na organy procesowe skorzystania z pomocy biegłego w wyjaśnianiu wiadomości specjalnych jedynie w sytuacji, w której jest to istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

¹ K. Witkowska, *Biegły w postępowaniu karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2013/1, s. 66.

² T. Nowak. *Dowód z opinii biegłego w polskim procesie karnym*, Poznań 1966, s. 35.

Zadaniem biegłego w postępowaniu karnym jest udzielenie pomocy organom procesowym poprzez wprowadzenie do postępowania specjalistycznej wiedzy w odniesieniu do oznaczonych zagadnień istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które wykraczają poza wiedzę, jaką dysponuje organ procesowy³. Miernikiem w takim przypadku jest poziom wiedzy człowieka wykształconego o odpowiednim doświadczeniu życiowym⁴. Co więcej, nawet w przypadku gdy organ procesowy posiada wiedzę specjalną, która jest potrzebna do rozstrzygnięcia okoliczności sprawy, to i tak zobowiązany jest do zasięgnięcia opinii biegłego, gdyż taki obowiązek wynika z ustawy. Nie może on występować w podwójnej roli – organu procesowego i źródła dowodowego.

Organ procesowy, przybierając osobę do sprawy w charakterze biegłego, powinien mieć na uwadze rygory, które narzuca mu Kodeks postępowania karnego⁵, a mianowicie zakazy dowodowe bądź przesłanki wyłączenia biegłego określone w art. 196 § 1 k.p.k. Biegły powinien charakteryzować się bezstronnością do stron procesu, a przedmiot postępowania nie może go dotyczyć w żaden sposób. Jeśli w toku postępowania wyłoniłyby się okoliczności stanowiące podstawę wyłączenia biegłego, opinia przez niego wydana nie mogłaby stanowić dowodu w sprawie, a organ procesowy musiałby w jego miejsce powołać innego biegłego. Analogiczna sytuacja jest również w przypadku, gdy ujawniłyby się powody osłabiające zaufanie do wiedzy, do bezstronności w ogólności, bądź inne ważne powody sugerujące konieczność wyłączenia dotychczas powołanego biegłego. Opinia biegłego, tak jak inne dowody, mimo rozstrzygnięcia wiadomości specjalnych, które wykraczają poza kompetencje organu procesowego, a wymagały opinii specjalisty, w dalszym ciągu podlega jako dowód ocenie jego wartości.

Różnorodność, a przy tym trudność prowadzonych obecnie spraw coraz częściej wymaga od organu procesowego zasięgnięcia pomocy biegłego. W procesie karnym ważną rolę odgrywają więc biegli, a ich opinie są często istotnym czynnikiem wpływającym na wynik procesu. Opinia biegłego powinna w swoisty sposób ułatwiać organowi procesowemu dokonanie oceny dowodów oraz ustaleń faktycznych będących przedmiotem prowadzonego postępowania karnego z uwagi na wyjaśnienie wiadomości specjalnych⁶. Służy ona ustaleniu okoliczności wymagających wiadomości specjalnych, które pozwolą organowi procesowemu na prawidłowe zakwalifikowanie zdarzenia będącego przedmiotem postępowania karnego. Treść danej opinii może stanowić zatem dowód przesądający o winie oskarżonego, wpływający na określenie jego odpowiedzialności i jej rozmiaru, bądź też stanowić dowód ekskulpujący winę oskarżonego. Co więcej, opinia biegłego pozwala niejako na zabezpieczenie gwarancji proceso-

³ K. Witkowska, *Biegły...*, s. 66.

⁴ K. Witkowska, *Biegły...*, s. 66.

⁵ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.), dalej k.p.k.

⁶ K. Witkowska, *Biegły...*, s. 80.

wych oskarżonego, w sytuacji powzięcia wątpliwości co do jego poczytalności, gdyż jedną z okoliczności, którą wówczas należy wyjaśnić, jest możliwość brania udziału oskarżonego w toczącym się przeciwko niemu postępowaniu i prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Nie bez powodu ustawodawca w art. 199 k.p.k. zawarł zakaz dowodowy w postaci braku możliwości przeprowadzenia dowodu z oświadczenia oskarżonego złożonego wobec biegłego albo lekarza udzielającego pomocy medycznej.

Mimo korzyści płynących z korzystania z pomocy biegłego w postępowaniu karnym w związku ze sporządzaną opinią należy mieć na względzie, że jego udział w procesie może wiązać się z niekorzystnymi dla niego następstwami. Ingerencja w sferę osobistą biegłego w procesie karnym wynika przede wszystkim z faktu, że informacje osobowe jego dotyczące widnieją na dokumentach znajdujących się w aktach postępowania karnego, które to są lub mogą zostać udostępnione innym podmiotom (np. poprzez udostępnienie akt czy doręczenie decyzji procesowych) lub też podlegać ujawnieniu na rozprawie głównej. W toku procesu karnego gromadzone są w aktach sprawy materiały zawierające informacje identyfikujące konkretne osoby fizyczne, w tym też dane odnoszące się do biegłego. Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego powinno, zgodnie z art. 193 k.p.k., zawierać imię i nazwisko oraz specjalność biegłego. Treść opinii powinna także, w myśl art. 200 § 2 k.p.k., zawierać: imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, specjalność i stanowisko zawodowe biegłego. Powyższe informacje stanowią dane osobowe, albowiem dotyczą one zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

Realność naruszenia sfery prywatnej biegłego w porównaniu do sfery prywatnej świadka czy pokrzywdzonego⁷ niewątpliwie ma charakter marginalny i wąski. W ramach procesu karnego wyróżnić można swego rodzaju rozwarstwienie reguł ochrony danych osobowych przebiegające na płaszczyźnie praw i uprawnień jednostki, będące następstwem odmiennej pozycji procesowej poszczególnych osób. Skala ochrony danych osobowych uczestników postępowania jest warunkowana stopniem ingerencji w ich prawa i wolności osobiste. W tym aspekcie szczególną uwagę zwrócić należy na zakres normowania art. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającego decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW⁸. Przepis ten nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia tego, aby administrator –

⁷ A. Wolska-Bagińska, *Ochrona danych osobowych świadka i pokrzywdzonego w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2019/1, s. 26–47.

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania

w stosownym przypadku i w miarę możliwości – wyraźnie rozróżniał dane osobowe poszczególnych kategorii osób, których dane dotyczą, takich jak: osoby podejrzane, osoby skazane za czyn zabroniony, ofiary i inne osoby. Również w motywie (31) Preambuły dyrektywy podniesiono, że nieodłączną cechą przetwarzania danych osobowych w sferze współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej jest to, że dotyczy ona danych osobowych różnych kategorii osób, czego nie można nie uwzględnić.

Brak szerokiej ingerencji w sferę osobistą biegłego, którego dane osobowe znajdują się w aktach postępowania karnego, zdaje się nadawać rozpatrywanej kwestii znaczenie drugorzędne, aczkolwiek nieprzekreślające konieczności przyjęcia w niektórych przypadkach względem tych podmiotów odpowiednich środków ochrony. Oczywiście ze względu na pozycję procesową biegłego prawo do ochrony danych osobowych może ulegać większym ograniczeniom niż w przypadku innych uczestników postępowania, niemniej jednak ograniczenia te nie mogą zanegować istnienia tego prawa ani też naruszyć jego istoty.

Aby zapewnić bezpieczeństwo i warunki skutkujące możliwie największą obiektywnością badań biegłego, ustawodawca musi przewidzieć również ochronę tego uczestnika procesu przed zagrożeniami zewnętrznymi godzącymi w jego prywatność, w tym w jego dane osobowe⁹. Pewien typ zagrożeń, jaki może wystąpić względem biegłego w związku z przetwarzaniem jego danych osobowych, powoduje, że podmiot ten uzyskuje szczególne uprawnienia w zakresie ochrony tego dobra. Obszar i kształt środków ochrony danych osobowych biegłego przetwarzanych w ramach procesu karnego wyznaczony został w przepisach Kodeksu postępowania karnego¹⁰. Z uwagi na wyłączenie wskazane w art. 3 pkt 1 ustawy z 18.12.2018 r. o ochronie danych osobowych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości¹¹ akt ten nie ma zastosowania do ochrony danych osobowych znajdujących się w aktach spraw lub czynności lub urzędzeniach ewidencyjnych, w tym tworzonych i przetwarzanych z wykorzystaniem technik informatycznych, prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania karnego oraz wydanych na jego podstawie aktów wykonawczych¹².

Zminimalizowanie ewentualnych szkód, jakie mogłyby powstać na skutek ujawnienia informacji osobowych, powoduje, że ta sfera prywatna biegłego nie zostaje wyłączona spod ochrony karnoprosesowej. Z uwagi na niebezpieczeństwo związane z udostępnieniem i ujawnieniem danych osobowych w przepisach procedury karnej biegły został objęty samoistną ochroną. Mowa

i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych (Dz.Urz. UE. L 119, s. 89).

⁹ R. Parzych, *Wpływ biegłego na „odnalezienie prawdy” w świetle nowelizacji procedury karnej*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ” 2015/2, s. 110.

¹⁰ A. Wolska-Bagińska, *Ochrona danych osobowych w sądach i prokuraturze*, red. A. Grzelak, Warszawa 2019, s. 121–122.

¹¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 125.

¹² Szerzej na ten temat zob. A. Wolska-Bagińska, *Ochrona danych osobowych w sądach...*, s. 117–122.

w tym miejscu o regulacji z art. 197 § 2a k.p.k. przyznającej możliwość zastosowania ochrony prawnej biegłemu poprzez zastrzeżenie do wiadomości sądu lub prokuratora adresu jego miejsca zamieszkania. Wprowadzenie tej instytucji do polskiego porządku prawnego było podyktowane potrzebą stworzenia adekwatnych mechanizmów ochronnych w przypadku możliwości pogwałcenia tej sfery osobistej biegłego w celu wpłynięcia na treść wykonywanych przez niego czynności¹³. Służy więc ona podniesieniu standardu bezpieczeństwa biegłych przez utrudnienie dostępu do ich danych adresowych uczestnikom postępowania. W literaturze akcentuje się, że wskazana zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa i zapewnienia warunków skutkujących możliwie największą obiektywnością badań biegłego jest słuszna¹⁴. Zaznacza się przy tym, że unormowanie to nie wyeliminuje jednak zupełnie ryzyka wpływu, np. oskarżonego (tudzież innych osób), na opiniowanie biegłego, ale może w znaczącym stopniu zmniejszyć takowe ryzyko, bez narażania na naruszenie zasady wewnętrznej jawności procesu karnego¹⁵. Dlatego też niezbędne wydaje się bliższe przyjrzenie się tej instytucji.

Przesłanką uzasadniającą zastrzeżenie informacji dotyczących miejsca zamieszkania biegłego jest obawa użycia przemocy lub groźby bezprawnej wobec niego lub osoby mu najbliższej w związku z jego czynnościami¹⁶. Uzasadniona obawa łączy się z subiektywnym odczuciem biegłego, które nie oznacza dowolności, a termin ten powinien być interpretowany analogicznie jak w przypadku przestępstw z art. 190 § 1 k.k.¹⁷ Trafnie wskazuje R. Signerski, że obawa musi być w tym sensie uzasadniona, że w danej sprawie każdy przeciętny człowiek, o podobnej do biegłego osobowości, psychice lub intelekcie, odczuwałby realne zagrożenie¹⁸. Z kolei sformułowanie odnoszące się do związku biegłego z czynnościami rozpatrywać należy w kontekście danej sprawy, w której odgrywa on swoją rolę procesową, a nie jako ogólną przesłankę pozwalającą biegłemu na zastrzeżenie swoich danych adresowych już w chwili ustanowienia go w tym

¹³ Zob. uzasadnienie do ustawy z 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, druk sejmowy nr 2653, s. 16–17.

¹⁴ R. Parzych, *Wpływ biegłego...*, s. 110.

¹⁵ R. Parzych, *Wpływ biegłego...*, s. 110–111.

¹⁶ W literaturze podnosi się, że przepis art. 197 § 2a k.p.k. recypuje dawną treść art. 191 § 3 k.p.k., wprowadzając instytucję tzw. częściowego utajnienia biegłego. Zob. D. Boniec-Błaszczyk, S. Dobrzańska, *Ochrona danych osobowych świadka w świetle obowiązku składania zeznań na rozprawie głównej*, „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM” 2017/7, s. 50.

¹⁷ R. Signerski, *Zastrzeżenie przez biegłego danych dotyczących jego miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu*, Warszawa 2015, LEX/el.

¹⁸ R. Signerski, *Zastrzeżenie... W nauce prawa podnosi się, że zakres okoliczności objętych normą art. 197 § 2a k.p.k. należy określić analogicznie do uchylonej instytucji „małego świadka anonimowego”. Zakres podstaw uprawniających do skorzystania z tego unormowania powinien być zatem ujmowany bardzo szeroko. Zob. B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. D. Świecki, Warszawa 2015, t. 1, s. 679.*

charakterze przez organ procesowy¹⁹. Chodzi tu więc o czynności związane z wykonywaniem czynności na rzecz wymiaru sprawiedliwości²⁰. W przypadku zaistnienia powyższych okoliczności biegły może zastrzec dane dotyczące miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu. Pozostałe dane osobowe biegłego nie podlegają utajnieniu²¹.

Problemy praktyczne stwarzać może sytuacja, gdy biegły prowadzi działalność gospodarczą, a adres jego firmy jest taki sam jak adres jego zamieszkania. Tożsamość miejsca zamieszkania biegłego z adresem prowadzenia jego działalności gospodarczej nie niweluje ich prawnej odrębności i nie skutkuje objęciem drugiej z nich zastrzeżeniem, o jakim mowa w art. 197 § 2a k.p.k. Choć takie rozwiązanie może wydawać się iluzoryczne, zwłaszcza gdy informacja odnośnie do siedziby prowadzenia działalności gospodarczej jest jedną z kilku informacji, jakie podlegają obowiązkowemu ujawnieniu w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, która jest zarazem powszechnie dostępna dla każdego obywatela (art. 45 ustawy z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy²²), to jednak obowiązujące przepisy prawa nie pozwalają na rozszerzenie ochrony biegłego o dalsze informacje. Ponadto lista biegłych sądowych wraz z ich danymi osobowymi, w tym często z informacją o miejscu zamieszkania, jest przechowywana w oddziałach administracyjnych sądów okręgowych i jest jawna dla każdego zainteresowanego. Z uwagi na swobodny dostęp do informacji umieszczonych zarówno w oddziałach administracyjnych sądów okręgowych, jak i do danych zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ochrona prawna biegłych w wielu przypadkach wydawać się może fikcyjna. Często jednak uczestnicy postępowania nie zdają sobie z tego sprawy i nie domyślają się, że biegły może mieszkać w miejscu wykonywania działalności gospodarczej. Warto w tym miejscu zasygnalizować, że ustawodawca w przypadku danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonego i świadków uczestniczących w czynnościach przyznał organom procesowym możliwość odstąpienia od zastrzeżenia tych danych, jeżeli miejsca te stanowią równocześnie miejsce prowadzenia działalności gospodarczej i dane te zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji (art. 148a § 4 pkt 2 k.p.k.).

Zastrzeżenie miejsca zamieszkania przez biegłego może nastąpić na każdym etapie postępowania, gdyż skorzystanie z tej instytucji nie jest ograniczone ani terminem, ani określonym etapem postępowania. Uzasadnione wydaje

¹⁹ R. Signerski, *Zastrzeżenie...*

²⁰ B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, *Kodeks...*, s. 679.

²¹ Na niemożność utajnienia danych dotyczących miejsca zatrudnienia biegłego z uwagi na fakt, że te okoliczności mogą czasami rzutować na ocenę opinii, wskazują B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, *Kodeks...*, s. 679.

²² Ustawa z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz.U. z 2018 r. poz. 647).

się, że skoro biegły może zastrzec swój adres w dowolnym momencie, to do tego czasu decyzje procesowe zawierające powyższe dane biegłego (np. postanowienie o powołaniu biegłego, które doręczane jest stronom wymienionym w art. 318 k.p.k.) nie powinny zawierać jego adresu, a jedynie dane personalne. Takie rozwiązanie może uchronić informacje od ich upublicznienia w sytuacji, w której na późniejszym etapie postępowania biegły złoży stosowne oświadczenie. Powyższe rozwiązanie jest zgodne z art. 194 k.p.k. określającym elementy treści postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, które nie zawiera adresu biegłego. Odmienny sposób działania mógłby z kolei spowodować niemożliwość skorzystania przez biegłego z instytucji utajnienia jego danych.

Konsekwencją zastrzeżenia informacji przez biegłego jest nieumieszczenie jego adresu zamieszkania w protokole przesłuchania. Nie budzi większych kontrowersji sytuacja, gdy biegły składa opinię pisemną i jako autor tego dokumentu decyduje o nieumieszczeniu adresu zamieszkania czy miejsca prowadzenia swojej działalności w opinii. Problemy praktyczne może wywołać natomiast kwestia usunięcia danych odnoszących się do miejsca zamieszkania biegłego zawartych na wystawionym przez niego rachunku lub fakturze VAT za sporządzoną opinię²³. Dokumenty te, podobnie jak inne dokumenty procesowe, stanowią integralną część akt sprawy karnej i powinny zostać do nich dołączone. Poza tym rachunek lub faktura VAT za sporządzoną przez biegłego opinię jest dokumentacją księgową podlegającą szczególnym rygorom. Zauważyć należy, że na biegłym, jako podatniku prowadzącym działalność gospodarczą, ciąży obowiązek potwierdzania dokonywanych usług poprzez wystawienie rachunku bądź faktury VAT. Rodzaj dokumentu zależy m.in. od typu działalności i sposobu opodatkowania przez biegłego. Aktualnie obowiązujące przepisy wymagają umieszczenia na wyżej wskazanych dokumentach adresu podatnika. Tak jest zarówno w przypadku wystawienia przez biegłego faktury VAT (art. 106e ustawy z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług²⁴), jak i w przypadku wystawienia przez niego rachunku (rozporządzenie Ministra Finansów z 22.08.2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach²⁵). Usunięcie tego typu danych z rachunku lub faktury VAT mogłoby zostać zakwestionowane przez księgowość lub urząd skarbowy. Powodem tego byłoby niespełnienie ustawowych wymogów koniecznych do ich prawidłowego rozliczenia (zaksięgowania). W tych sytuacjach wydaje się zasadne dokonanie kserokopii dokumentu potwierdzonej za zgodność z oryginałem, którą po przeprowadzeniu anonimizacji w zakresie rubryki zawierającej adres zamieszkania biegłego należałoby dołączyć do akt sprawy. Na dokumencie tym powinno się

²³ Na powyższe zagadnienie zwraca uwagę R. Signerski, *Zastrzeżenie...*

²⁴ Ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2016 r. poz. 710).

²⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z 22.08.2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz.U. z 2005 r. nr 165 poz.1373).

uczynić wzmiankę, że oryginał dokumentu, po dokonaniu niezbędnych czynności podatkowo-księgowych, umieszczony został w załączniku adresowym akt sprawy. Uznać należy, że art. 197 § 2a k.p.k. zawiera w tym zakresie lukę, bo brak jest odesłania do odpowiedniego stosowania do biegłego choćby części art. 148a k.p.k. Taki sposób działania sprawi, że dane adresowe biegłego nie staną się znane osobom nieupoważnionym i nie zostaną zakwestionowane w trakcie rozliczeń podatkowo-księgowych.

Możliwość zastrzeżenia powyższych danych odnosi się zarówno do biegłych sądowych, a więc podmiotów wpisanych na listę prowadzoną przez prezesa właściwego sądu okręgowego, jak i podmiotów niepodlegających tej procedurze, a posiadających wiedzę specjalistyczną i powoływanych *ad hoc* przez organy procesowe, określanych mianem tzw. biegłych do sprawy²⁶. Poprzez odesłanie art. 204 § 3 k.p.k. do stosowania przepisów dotyczących biegłego omawianą ochroną objęci zostali także tłumacze. Spod ochrony tej zostali natomiast wyłączeni specjaliści (art. 206 § 1 k.p.k.). Przypuszczać można, że powodem wyłączenia tej grupy podmiotów był fakt, że osoby te w większości przypadków są funkcjonariuszami policji. Natomiast w przypadku przeprowadzania z ich udziałem czynności przesłuchania uzyskują oni status świadków (art. 206 § 2 k.p.k.). W tych sytuacjach zastosowanie do nich mają wówczas reguły określone w art. 148a k.p.k. Wydaje się, że wyłączenie specjalistów spod oddziaływania normy z art. 197 § 2a k.p.k. nie było zaniechaniem ustawodawcy, lecz celowym jego działaniem.

Poza powyższą regulacją ochrona informacji osobowych biegłego nie została w normach karnoprosesowych bezpośrednio usytuowana jako główny czy drugoplanowy przedmiot ochrony, lecz na skutek zastosowania danego uregulowania lub ograniczeń warunkujących jego zastosowanie została w nim siłą rzeczy ujęta. Poszanowanie ochrony biegłego może więc nastąpić poprzez zastosowanie innych unormowań lub instytucji, które przy okazji ochrony innych dóbr mogą spowodować w sposób wtórny wzmocnienie ochrony danych osobowych tego podmiotu. Do takich instytucji należy choćby wyłączenie jawności rozprawy czy odmowa dostępu do akt sprawy. Wyłączenie jawności rozprawy czy odmowa dostępu do akt zapobiega udostępnieniu lub ujawnieniu danych osobowych wszystkich podmiotów, których dane znalazły się w materiale dowodowym. Dzięki zastosowaniu powyższych instytucji ochronę uzyskują wszystkie informacje, w tym również dane na temat biegłego.

²⁶ Szerzej na temat instytucji biegłego zob. H. Wiśniewska-Śliwińska, J.T. Marcinkowski, *Biegły sądowy – tryb powoływania, wymaganja, obowiązki*, „Orzecznictwo Lekarskie” 2011/1, s. 33–39.

ABSTRACT

Karolina Kopicka

The author is an assistant prosecutor at the District Prosecutor's Office in Wejherowo.

dr Anna Wolska-Bagińska

The author is an assistant prosecutor at the District Prosecutor's Office in Wejherowo.

**Protection of an expert witness' personal data
in criminal proceedings**

The article discusses the protection of personal data of an expert witness in criminal proceedings. Due to the fact that the role of an expert witness is highly relevant to the outcome of the proceedings, the article discusses the measures for personal data protection granted to these entities in criminal proceedings. Since the release or disclosure of such personal data in criminal proceedings may pose a danger to expert witnesses, they receive special protection. Expert witnesses may also be additionally protected by other provisions or institutions protecting other entities and, incidentally, covering expert witnesses' data protection.

Keywords: *personal data, expert witness, criminal proceedings, protection, processing of personal data*

Karolina Kopicka

ORCID: 0000-0001-5585-1150; e-mail: stepien_karolina@hotmail.com

Autorka jest asesorem Prokuratury Rejonowej w Wejherowie.

dr Anna Wolska-Bagińska

ORCID: 0000-0002-6928-1416; e-mail: wolskaanna@vp.pl

Autorka jest doktorem nauk prawnych, prokuratorem Prokuratury Rejonowej delegowanym do Prokuratury Okręgowej w Gdańsku, wykładowcą na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

BIBLIOGRAFIA ZAŁĄCZNIKOWA

- Augustyniak Barbara, Eichstaedt Krzysztof, Kurowski Michał**, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. D. Świecki, Warszawa 2015, t. 1
- Boniec-Błaszczyk Daria, Dobrzańska Sara**, *Ochrona danych osobowych świadka w świetle obowiązku składania zeznań na rozprawie głównej*, „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM” 2017/7, s. 50
- Nowak Tadeusz**, *Dowód z opinii biegłego w polskim procesie karnym*, Poznań 1966
- Parzych Radosław**, *Wpływ biegłego na „odnalezienie prawdy” w świetle nowelizacji procedury karnej*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ” 2015/2, s. 110
- Signerski Remigiusz**, *Zastrzeżenie przez biegłego danych dotyczących jego miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu*, Warszawa 2015, LEX/el.
- Wiśniewska-Śliwińska Hanna, Marcinkowski Jerzy Tadeusz**, *Biegły sądowy – tryb powoływania, wymagania, obowiązki*, „Orzecznictwo Lekarskie” 2011/1, s. 33–39
- Witkowska Katarzyna**, *Biegły w postępowaniu karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2013/1, s. 66
- Wolska-Bagińska Anna**, *Ochrona danych osobowych świadka i pokrzywdzonego w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2019/1, s. 26–47
- Wolska-Bagińska Anna**, *Ochrona danych osobowych w sądach i prokuraturze*, red. A. Grzelak, Warszawa 2019